2020

PAKIET DLA PATROLI ZLOTOWYCH / GRA

ŚWIATŁO, KTÓRE DAJE NADZIEJĘ

Gra składa się z czterech wątków tematycznych związanych z Tatrami oraz uniwersalnymi wartościami, które reprezentujemy jako ruch skautowy. Chociaż gra nie będzie rozgrywana w pobliżu Łysej Polany, skąd Betlejemskie Światło Pokoju wyrusza w podróż po Polsce, to chcemy zanurzyć się w podhalańskie historie na szlakach gry w całej Polsce.

Pojawią się zatem góry, ludzie związani z Tatrami, kurierzy tatrzańscy i postać Jana Pawła II. I pojawicie się Wy – uczestnicy gry, każdy w swoim miejscu zamieszkania, ale tego dnia będziemy razem łączyć się i wykonywać zadania!

PAKIET ZADAŃ

WYBIERZCIE 1 Z 2 PROPONOWANYCH OPCJI ZADANIA
(DO WYKONANIA W DOMU LUB NA ZEWNĄTRZ)

[HS/W] OPCJA 1: SZLAKI KURIERÓW

#europa

Miejsce: w pomieszczeniu

Czas: 10 min.

Potrzebne:

- ✓ długopisy
- ✓ kartki
- ✓ dostęp do Internetu
- ✓ wydrukowana mapa konturowa Europy (załącznik poniżej)
- ✓ katalog miejsc – zdjęcia (załącznik poniżej)

Opis zadania:

Kurierzy Tatrzańscy musieli doskonale znać teren i potrafić ocenić jak dojść do celu w jak najszybszy sposób. A ich trasa nie kończyła się na granicy Polski ze Słowacją. W zależności od sytuacji trasa mogła biec w głąb Europy.

Rozpoznajecie miejsca z katalogu? To tamtędy najczęściej prowadziły szlaki Kurierów Tatrzańskich.

Sposób potwierdzenia wykonania: zdjęcie mapy z zaznaczonymi miejscami

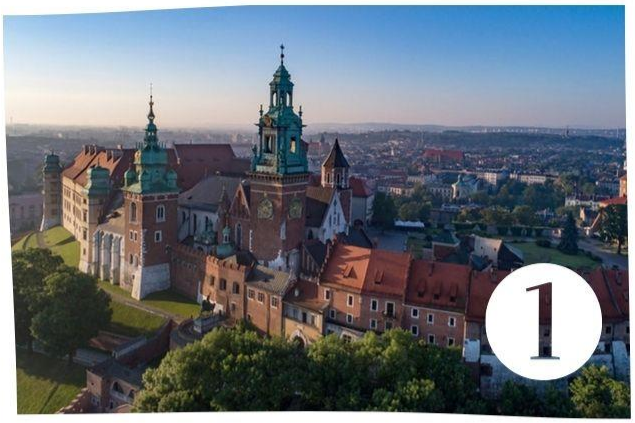

HARCERZE STARSI

HARCERZE STARSI

[HS] OPCJA 2: PICHCENIE W TERENIE – PRZEPIS NA ROZGRZEWAJĄCĄ HERBATĘ

#herbata

Miejsce: na zewnątrz

Czas: 40 min.

Potrzebne:

- ✓ długopisy
- ✓ kartki

Opis zadania:

Kurierzy Tatrzańscy przebywali szlaki nie tylko w lecie, kiedy słońce świeciło, a spragnieni mogli się napić nawet z górskiego potoku.

Ich zadania musiały odbywać się bez względu na pogodę. Co zrobić jak kożuch już nie wystarczał? Może rozgrzewająca herbata?

Rozpalcie ognisko, ułóżcie odpowiedni stos i ugotujcie rozgrzewającą herbatę dla całego patrolu.

Udokumentujcie Waszą prace i podzielcie się z nami przepisem na Waszą, patrolową herbatę.

Sposób potwierdzenia wykonania: zdjęcie ogniska i herbaty, przepis na herbatę

WĘDROWNICY

[W] OPCJA 2: PICHCENIE W TERENIE – POSIŁEK DLA ZASTĘPU

#posilek

Miejsce: na zewnątrz

Czas: do 60 min.

Potrzebne:

- ✓ produkty potrzebne do przygotowania posiłku dla swojego patrolu
- ✓ przepis, kociołek/garczki/patelnie, menażki, sztuczce
- ✓ polowa kuchenka gazowa (lub ognisko)

Opis zadania:

WYBIERZCIE 1 Z 2 PROPONOWANYCH OPCJI ZADANIA
(DO WYKONANIA W DOMU LUB NA ZEWNĄTRZ)

W stosunkowo krótkim czasie zorganizowano bazy wywiadowczo-przerzutowe, wśród nich: Ekspozyturę "W," (Węgry) podległą Oddziałowi II, Wojskową Bazę Wywiadowczo-Łącznikową o kolejnych kryptonimach: "Romek", "Liszt", "Pestka", i Wywiadowczo-Polityczną Bazę Łącznikową, działającą pod kryptonimem "W" (Węgry). 1. Ekspozytura "W" była wywiadowczo-polityczną bazą łącznikową, zbierającą informacje o armii niemieckiej i sytuacji politycznej na terenie Węgier oraz Krajów sąsiednich: Rumunii, Jugosławii, Czechosłowacji, Austrii, Niemiec. Informacje typu wywiadowczego były przekazywane początkowo do Paryża, a po upadku Francji - do Londynu, gdzie został przeniesiony emigracyjny rząd polski. W pierwszym przygotowawczym okresie zadania Ekspozytury "W" (poza pracą wywiadowczą i kontrwywiadowczą, mieszczącą się w ramach ogólnych prac Oddziału II) najogólniej biorąc sprowadzały się do utrzymania za pośrednictwem kurierów kontaktu z rządem emigracyjnym i krajem, organizowania ruchu oporu i dywersji w kraju, przerzucania przez granicę żołnierzy i oficerów dla tworzącej się armii polskiej we Francji.

Alfons Filar, Opowieści Tatrzańskich Kurierów
Książka i Wiedza, Warszawa 1977

[HS] OPCJA 1: PRAWDZIWA CZY FAŁSZYWA INFORMACJA?

#fakenews

Miejsce: w pomieszczeniu

Czas: do 20 min.

Potrzebne:

- ✓ długopisy
- ✓ dostęp do Internetu
- ✓ czytnik QR kodów

Opis zadania:

Jednym z zadań Kurierów Tatrzańskich było wspieranie przepływu informacji między Polską podziemną a rządem na uchodźctwie. Czy potraficie odróżnić prawdziwe informacje od tych fałszywych? Na co zwracać uwagę i czym się kierować wybierając prawdziwe źródło informacji? Rozróżnijcie fake newsy od rzetelnych informacji.

[HS] OPCJA 2: PRZEPŁYW INFORMACJI

#informacje

Miejsce: na zewnątrz

Czas: do 20 min.

Potrzebne:

- ✓ aparat fotograficzny/kamera
- ✓ czytnik QR kodów

Opis zadania:

Jednym z zadań Kurierów Tatrzańskich było wspieranie przepływu informacji między Polską podziemną a rządem na uchodźctwie.

Czy potraficie odróżnić prawdziwe informacje od tych fałszywych?

Nakręćcie reklamę społeczną, gdzie będziecie przekonywać, że informacje należy weryfikować.

Sposób potwierdzenia wykonania: filmik

Uwagi: reklamę możecie nagrać i zmontować wcześniej. Może też być nakręcona jednym ujęciem.

WĘDROWNICY

WYBIERZCIE 1 Z 2 PROPONOWANYCH OPCJI ZADANIA
(DO WYKONANIA W DOMU LUB NA ZEWNĄTRZ)

Któż bowiem, jeśli nie górale, sportowcy, przewodnicy tatrzańscy, mógł sprostać wymogom kurierskiej służby w warunkach konspiracji? Któż, jak nie oni, znał górskie szlaki, potrafił je forsować o każdej porze roku? Można było liczyć na ich gorący patriotyzm, bezgraniczne umiłowanie ojczyzny. Wielu z nich nawet nie czekało na wezwanie do walki: już w pierwszych dniach okupacji samorzutnie przystąpili do organizowania ruchu oporu. Przystąpili do walki z okupantem na pewno nie najlepiej do tego przygotowani, ale z olbrzymim zapałem, z wiarą w słuszność sprawy. Rezultaty tych pierwszych, młodzieńczych zrywów nie były najlepsze. Wielu konspiratorów swój patriotyczny zryw

przypłaciło życiem, a w najlepszym wypadku uwięzieniem w obozie koncentracyjnym.

Nic więc dziwnego, że gdy ukazano im możliwość walki z okupantem w lepszych, bardziej zorganizowanych formach, z dumą przystępowali do służby kurierskiej. Byli przekonani, że właśnie na tym odcinku mogą być najbardziej użyteczni. Najczęściej nie pytali o nic, nie mieli pojęcia o politycznym zaangażowaniu swoich dowódców i kierowników. Wystarczyło im, że walczą dla Polski, że ich trud, poświęcenie obracają się przeciwko znienawidzonemu okupantowi. Uważali się za żołnierzy polskich, mścicieli krzywd, jakich doznawał naród polski od hitlerowców. Wielu z nich walczyło w kampanii wrześniowej 1939 r. i nie złożyło broni. Szli do Budapesztu i tam wstępowali do służby kurierskiej albo też byli kierowani do regularnej armii polskiej na Zachodzie. Prawdą jest, że ich młodzieńczy zapał, ich niedoświadczenie wykorzystywane były nie zawsze w interesie narodowym, a często nawet wbrew ideom, dla których z pełnym przekonaniem narażali życie. Ale oni, prości żołnierze na jednym z najbardziej niebezpiecznych posterunków, nie mogli o tym wiedzieć. Nie umniejsza to ich bohaterstwa, patriotyzmu. Ludzie kurierskiego szlaku z tamtych lat w pełni zasłużyli sobie na wielki szacunek i podziw za męstwo, często brawurę, za nieugiętość w walce, wielką miłość do ojczyzny.

Alfons Filar, Opowieści Tatrzańskich Kurierów

Książka i Wiedza, Warszawa 1977

[W] OPCJA 1: BOHATEROWIE NIE BOJĄ SIĘ WYZWAŃ

#bohater

Miejsce: w pomieszczeniu

Czas: do 20 min.

Potrzebne:

- ✓ kartki
- ✓ długopisy

Opis zadania:

Niewątpliwie Kurierzy Tatrzańscy byli bohaterami. Wielokrotnie podczas swojej walki z okupantem musieli przezwyciężać trudne sytuacje. Spotykali się również z wieloma przeciwnościami przyrody. Nie straszne im były podróże przez najtrudniejsze górskie szlaki którym niejednokrotnie towarzyszyło wyczerpanie fizyczne.

POKÓJ / DZIAŁANIE

To zadania związane z przesłaniem „Światło w służbie pokoju". Ta część gry pokazuje, że wiele krajów nadal boryka się z problemem pokoju, a wolność wielu narodów jest ograniczana. Zadania mają na celu wskazać zadania harcerstwa i skautingu wobec współczesnych zagrożeń, a także pokazać naszą rolę w utrzymaniu pokoju. Gra pomoże wskazać działania, jakie możemy podejmować w tym zakresie na co dzień, żyjąc tu, gdzie żyjemy.

ZADANIE 3: OD DOWOLNEGO SKAUTA NA ZIEMI DZIELI CIĘ SZEŚĆ OSÓB!

HARCERZE, HARCERZE STARSI, WĘDROWNICY

Miejsce: na zewnątrz

Czas: cały czas trwania gry

Potrzebne:

- ✓ pocztówka ze swojej miejscowości
- ✓ dostęp do Internetu

Opis zadania:

Amerykański psycholog Stanley Milgram zastanawiał się jak bardzo prawdopodobne jest, aby dwie zupełnie losowo wybrane osoby znały się lub posiadały wspólnych znajomych. W 1967r. przeprowadził eksperyment. Namówił 296 mieszkańców stanów Nebraska oraz Kansas, aby przekazali przesyłkę pewnemu brokerowi w Massachusetss, czyli stanie odległym o około 2308 km. Uczestnicy eksperymentu mogli prosić o pomoc tylko swoich znajomych. Część przesyłek dotarła do adresata, a analizując drogę jaką przebyły, okazało się, że docierały po średnio sześciu krokach. Eksperyment oraz zbudowana na podstawie jej teoria zyskała nazwę sześciu stopni oddalenia.
W 2016 roku Facebook przeprowadził badanie, które pokazało, że średnia odległość między dwoma wybranymi osobami wynosi, jeszcze mniej, bo 4,57 stopnia!

UWAGA! Treść zadania otrzymacie 12 grudnia 2020 roku o godzinie 10:00 (kanał ogólny gry)

ZADANIE 4: KONFLIKTY ŚWIATA

HARCERZE, HARCERZE STARSI, WĘDROWNICY

#konflikty

Miejsce: w pomieszczeniu

Czas: 20 min.

Potrzebne:

- ✓ dostęp do Internetu
- ✓ jedna osoba z patrolu będzie potrzebowała konta na stronie https://www.geoguessr.com/.

Opis zadania:

Wiele krajów na świecie nadal boryka się z problemem pokoju. Są to wojny domowe, powstania separatystyczne, a także regularne międzynarodowe konflikty. Liczy się, że obecnie na świecie trwa 37 konfliktów zbrojnych. Jeden ma miejsce w Ameryce Północnej, jeden w Ameryce Południowej oraz jeden w Europie. Reszta ma miejsce w Azji i Afryce. Najdłużej trwającym, wciąż niezakończonym konfliktem jest ten pomiędzy Indiami a Pakistanem o Kaszmir trwający już od 1947.

Zapoznajcie się ze stroną The World's Conflicts. Jest to mapa świata z zarysowanymi granicami państw, na której zaznaczone są obecnie toczone konflikty zbrojne. Po kliknięciu w czerwoną kropkę można dowiedzieć się więcej o stronach konfliktu, przyczynach, obecnym statusie i liczbie ofiar (w języku angielskim).

12 grudnia o godzinie 12:00 (kanał ogólny gry) otrzymacie link do gry na stronie Geoguessr. Niech jedna osoba z patrolu zaloguje się do gry i udostępni ekran pozostałym członkom patrolu. Waszym zadaniem, będzie odgadnąć 5 lokalizacji z miejsc, gdzie obecnie toczą się konflikty.

Sposób potwierdzenia wykonania: ranking na stronie gry

SŁUŻBA / PIĘKNO

To zadania związane z przesłaniem „Światło z gór". W górach często czyjeś życie zależy od konkretnej decyzji, dlatego ta część gry dotyczy bezpieczeństwa i służby w górach, historii, a także odpowiedzialności za drugiego człowieka. Być w Zakopanym i nie iść w góry? To grzech! Ale żebyśmy mogli bezpiecznie chodzić po szlakach i podziwiać przyrodę, która od stuleci inspiruje, pociąga, przeraża i daje życie ludziom, musimy podejmować mądre decyzje. Wycieczkę po szlakach musimy na razie odłożyć na późniejsze miesiące, ale nic nie stoi na przeszkodzie do dobrego przygotowaniu do tego wypadu.

ZADANIE 5: POEZJA I GÓRY

Miejsce: na zewnątrz / w pomieszczeniu

Czas: 30 min.

Potrzebne:

- ✓ tomik poezji górskiej
- ✓ mapa Tatr
- ✓ dostęp do Internetu

Opis zadania:

Wytyczcie własną trasę z Kuźnic do Morskiego Oka z zachowaniem następujących wytycznych:

HARCERZE
#trasa

Czas przejścia: maksymalnie 12 godzin, tak by harcerz mógł ją przejść i zobaczyć jak najwięcej.

Z tomiku poezji górskiej (załącznik) wybierzcie jednego autora. Znajdźcie (we wszystkich dostępnych Wam źródłach wiedzy) ważne informacje na temat poety, a także miejsca w Tatrach związane z tą osobą. Uwzględnijcie te miejsca w swojej trasie, opisując, dlaczego były ważne dla wybranej przez Was osoby. Forma prezentacji

tego miejsca i trasy jest dowolna (może być to plakat, rysunek, krótki tekst internetowy, zdjęcie miejsca itp.).

HARCERZE STARSI I WĘDROWNICY

#poezja

Czas przejścia: maksymalnie 12 godzin, tak aby turysta w waszym wieku mógł ją przejść i zobaczyć jak najwięcej.

Z tomiku poezji górskiej (załącznik) wybierzcie trzech dowolnych autorów. Znajdźcie (we wszystkich dostępnych Wam źródłach wiedzy) ważne informacje na temat poetów, a także miejsca w Tatrach związane z daną osobą.

Uwzględnijcie te miejsca w swojej trasie, opisując, dlaczego były ważne dla wybranych przez Was osób. Forma prezentacji miejsc i trasy jest dowolna (może być to plakat, rysunek, krótki tekst internetowy, zdjęcie miejsca itp.).

NIEPRZETARTY SZLAK

#mapa

Jaką trasę najczęściej pokonujecie? Stwórzcie plan trudnej dla Was trasy w taki sposób, aby można było ją pokonać.

Dodatkowo wybierzcie jeden wiersz z tomiku poezji górskiej i opowiedzcie, jak go rozumiecie – dowolna forma (filmik, nagranie głosowe, rysunek, plakat, opis)

Sposób potwierdzenia wykonania:

- Prześlijcie wytyczoną trasa (najlepiej w formie graficznej)
- Prześlijcie opracowane informacje na temat najważniejszych miejsc dla wybranych osób (dowolna forma)

ZADANIE 6: SŁUŻBA

Miejsce: na zewnątrz / w pomieszczeniu (w zależności od miejsca poniżej są podane inne zadania.)

Czas: 30 min.

Potrzebne:

- ✓ rekwizyty (wyposażona apteczka PP lub rzeczy, które można użyć do przygotowania się do wyjścia w góry (w zależności od wyobraźni patrolu)
- ✓ dostęp do Internetu
- ✓ możliwość nagrywania filmiku (np. telefon)

Opis zadania:

Zróbcie filmik na temat:

[H/HS/W/NS] OPCJA 1: PRZYGOTOWANIE W GÓRY

#przygotowanie

Miejsce: w pomieszczeniu

Grupa: mała

Przy pomocy dostępnych przedmiotów oraz po krótkiej lekturze tekstów na stronach:

- https://tiny.pl/7kdjg
- https://tiny.pl/7kdj5

zróbcie max. 5-minutowy filmik instruktażowy na temat przypisany do Waszej grupy metodycznej.

Im więcej rekwizytów i ciekawszy i merytoryczny przekaz filmiku, tym więcej punktów!

HARCERZE

Jak należy przygotować się na wycieczkę po Beskidach?

HARCERZE STARSI

Jak należy przygotować się do wyjścia w niskie Tatry?

WĘDROWNICE

Jak należy przygotować się profesjonalnie do wyjścia w góry (np. Mont Blanc)?

NIEPRZETARTY SZLAK

Jak należy odpowiednio przygotować się do wyjścia na zewnątrz?

[H/HS/W/NS] OPCJA 2: NA RATUNEK!

#naratunek

Miejsce: na zewnątrz

Grupa: duża

Patrol ma przygotować filmik instruktażowy (max. 3 min.) w którym pokaże, jakiej pomocy należy udzielić w danym wypadku.

Im więcej rekwizytów i ciekawszy i merytoryczny przekaz filmiku, tym więcej punktów!

HARCERZE

Utraty przytomności podczas wycieczki

HARCERZE STARSI

Utraty przytomności w górach

WĘDROWNICE

Ratunek medyczny udzielony przez TOPR w górach (jak może wyglądać)

NIEPRZETARTY SZLAK

Jak powinno zachowywać się podczas wycieczki, aby bezpiecznie dojść do wybranego przez opiekuna patrolu miejsca?

Sposób potwierdzenia wykonania: filmik

TOLERANCJA / DIALOG

To zadania związane z przesłaniem „Światło ducha". Ta część gry nawiązuje do setnej rocznicy urodzin Jana Pawła II. Uczestnicy gry będą mogli poznać i zrozumieć wartości chrześcijańskie, ponieważ „podstawą wychowania w ZHP są normy moralne wywodzące się z uniwersalnych, kulturowych i etycznych wartości chrześcijaństwa". Ważnym wątkiem będzie także sztuka dialogu, tak bardzo potrzebna wobec naszej rzeczywistości.

ZADANIE 7: 100 ROCZNICA URODZIN JANA PAWŁA II – NIE TYLKO WIELKIEGO PAPIEŻA

HARCERZE, HARCERZE STARSI, WĘDROWNICY, NIEPRZETARTY SZLAK

WYBIERZCIE 1 Z 2 PROPONOWANYCH OPCJI ZADANIA
(DO WYKONANIA W DOMU LUB NA ZEWNĄTRZ)

[H/HS/W/NS] OPCJA 1: POSZUKAJ TEGO MIEJSCA

#miejscepapieskie

Miejsce: na zewnątrz

Czas: 10 min.

Potrzebne:

- ✓ urządzenie z funkcją nagrywania i robienia zdjęć
- ✓ kartki i długopis (coś do notowania)

Opis zadania:

Jan Paweł II urodził się 18 maja 1920 roku, dokładnie 100 lat temu. Rok 2020 jest 100. rocznicą urodzin Papieża Polaka. Aby upamiętnić jego postać znajdziecie miejsce związane z jego postacią (może to być jego pomnik, ulica jego imienia, kapliczka z jego osobą itd.).

Wybierzcie się na spacer w to miejsce pamiętając o zachowaniu środków ostrożności. Możecie iść w to miejsce w mniejszych grupach (2-3 osobowych) lub indywidualnie.

Wykonajcie sobie zdjęcie w tym miejscu. Jeśli jest to możliwe, przeprowadźcie zwiad i dowiedźcie się, dlaczego akurat to miejsce w waszej okolicy jest związane z Janem Pawłem II. Zapytajcie przechodniów z kim kojarzy się im wybrane przez Was miejsce, co wiedzą na temat JPII oraz czy wiedzą, dlaczego to miejsce jest związane z Janem Pawłem II.

Sposób potwierdzenia wykonania: zdjęcie wraz informację nt. miejsca wykonania zdjęcia

[H/HS/W] OPCJA 2: CZŁOWIEK WIELU PASJI

#czlowiekpasji

Miejsce: w pomieszczeniu

Czas: 30 min.

Potrzebne:

- ✓ telefon do zrobienia zdjęć
- ✓ kartki i długopisy
- ✓ kolorowe kredki
- ✓ komputer z dostępem do programu Paint
- ✓ aplikacja Comica i inne zależne od kreatywności uczestników

Opis zadania:

Rok 2020 jest rokiem, w którym obchodzimy 100. rocznicą urodzin Papieża Polaka – Jana Pawła II. Zanim Karol Wojtyła został Papieżem, miał wiele pasji.

- W ośmioklasowym Gimnazjum rozwijał swoje humanistyczne zainteresowania: jego ulubione przedmioty poza językiem polskim, to łacina, greka i religia.
- Pasja do teatru: rozpoczął ją rozwijać już jako gimnazjalista, grał w Antygonie, Balladynie, Nieboskiej Komedii. Podczas wojny założył z przyjaciółmi Teatr Rapsodyczny.
- Poezja i literatura: podczas studiów uczęszczał na spotkania grupy literackiej, a także tworzył poezję. Pierwszy zbiór wierszy „Renesansowy psałterz" powstał w 1939 r.
- Piłka nożna: podczas studiów w Krakowie uczęszczał na mecze Cracovii

To tylko niektóre z jego pasji.

Waszym zadaniem jest przygotowanie komiksu o Karolu Wojtyle. Pokażcie w nim, że Papież też był człowiekiem i interesował się przyziemnymi rzeczami, jak np. piłka nożna.

Do wykonania zadania użyjcie swojej kreatywności: możecie narysować na kartce komiks, zrobić zdjęcia i w np. programie Paint dołączyć napisy lub wykorzystać darmową aplikację Comica. W tym zadaniu oceniana jest wasza kreatywność.

Wymagania:

- min. 5 klatek
- spójna opowieść i prawdziwa o Karolu Wojtyle, Polaku, który został Papieżem

Sposób potwierdzenia wykonania: komiks

Uwagi: Wystarczy jeden komiks na zastęp, zadanie podzielcie między wszystkich członków zastępu.

ZADANIE 8: PRZECIW NIETOLERANCJI

HARCERZE, HARCERZE STARSI, WĘDROWNICY, NIEPRZETARTY SZLAK

[H] TOLERUJMY SIĘ!

#tolerancja

Miejsce: w pomieszczeniu

Czas: 15 min.

Potrzebne:

- ✓ urządzenie z funkcją nagrywania i robienia zdjęć
- ✓ kartki i długopis (coś do notowania)

Opis zadania:

Tolerancja (łac. tolerantia – cierpliwość, wytrwałość) – termin stosowany w socjologii, badaniach nad kulturą i religią, oznaczający postawę zgody na wyznawanie i głoszenie poglądów oraz wierzeń z którymi się nie zgadzamy, jak i praktykowanie sposobu życia, którego zdecydowanie nie aprobujemy, a więc zgody na to, aby społeczność, do której przynależymy, była różnorodna w aspektach dla nas istotnych [Wikipedia]

Nakręćcie krótki spot promujący postawę tolerancji, ułóżcie humorystyczne hasło związane z tym tematem.

Sposób potwierdzenia wykonania: filmik

ZADANIE DODATKOWE:

- Obejrzyjcie nagranie Franciszka na temat tolerancji:
  His Holiness Pope Francis: Dążmy jedynie do takiej przyszłości, która nikogo nie wyklucza

Uwagi: Jako patrolowi przeprowadźcie rozmowę z harcerzami, żeby każdy rozumiał, czym jest prawo do wyrażania własnych przekonań i szacunek do drugiego człowieka, nawet o odmiennych poglądach.